

TESLINA PISMA MAJCI

18. novembar

Majko, pri pomisli na tebe osećam se nekako teško i turobno, ne znam kako, ali osećam da nisi dobro. Voleo bih da sam kraj tebe sada i da ti prinesem vode. Sve ove godine moje službe čovečanstvu nisu mi donele ništa do uvreda i poniženja. Jutros sam ustao pre nego je švanulo, jer sam ponovo čuo nešto što već duže vreme kroz san čujem u svojoj sobi. Čuo sam glas koji poji i moli nekim maurskim jezikom, lepu tužbalicu ili zov. Jutros sam oterao san sa očiju i potvrdio da glas dolazi odasvud i da ne mogu odrediti da li je spolja ili iznutra.ž

Bojim se da nisam razum izgubio. O ovome ne smem pričati Dr.Lajonelu jer ni njemu više ne verujem. Čuo sam da je posećivao gospodina Edisona pre dve sedmice.

Četvrtak, 19. novembar

Opet mislim na tebe majko. Opet imam onaj nemir i tugu u telu. Danas ću pisati u kancelariju za patente da moj javni eksperiment pomere za jednu sedmicu ranije, jer ja moram krenuti kući u domovinu, krenuti tebi. Znam sada sigurno da nisi dobro, jer onaj glas, onu tužbalicu ponovo sam čuo sasvim svestan i budan. Još sam razuman.

Petak, 20. novembar

Nisam pisao u kancelariju za patente, došao je njihov agent da mi donese potvrde i rekao sam mu lično svoje naume. Rekao je da žali, ali da se termini ne mogu pomerati, obzirom da su kongresmeni iz oko 20 saveznih zemalja jedva uskladili termin. Otišao sam do Vodopada i rekao svojim momcima da okrenu turbine i da čekaju na moj poziv sutra. Ja sam odlučio da čovečanstvu darujem ono što mu pripada i vraćam se u Evropu, tebi majko. Vlade zemalja su iste ovde kao i kod kuće. Shvatio sam sada na kraju da je čovečanstvo zavisno o vladama i da pojedinac ne može sam promeniti svet.

Ali onaj čudni glas me brine. Znam da nešto znači i da ima veze sa tobom, sa mojim eksperimentom, sa nečim transcendentalnim.

Subota, 21. novembar

Majko, sutra polazim za Jugoslaviju. Gospođica Nora je otišla po mome nalogu u lučku kapetaniju i obezbedila mi kartu do Lisabona, odatle idem vozom do Ciriha, pa onda direktno do kuće. Računam da mi treba oko deset dana ili dve nedelje najviše.

Danas sam ušao u Kongresnu zgradu i na sednici Senatora zamolio za par minuta pažnje. Nije im bilo po volji, ali dozvolili su mi. Tražio sam telefon i da me spoje sa laboratorijom na Nijagarinim vodopadima. Momci su na moj nalog pustili turbine u pogon i Kongresna sala se obasjala mojom strujom, deset puta jačom od obične, upravo onako kako sam i najavio. Nisu me interesovale njihove reakcije uopšte. Izašao sam odmah napolje, jer nisam ovo radio za njih, već za čovečanstvo. Samo sam u momentu kada sam pogledao svetiljku i čekao da "moja" bežična struja dođe sa turbina, osetio da nisam ja tvorac ovoga svega.

Osetio sam da je neko ili nešto nosi od Nijagare do kongresne sale i da je u tom zakonu kojeg sam smatrao "mojim" otkrićem, nešto što je od uvek postojalo, a da je samo meni dato nadahnuće da to uokvirim i čovečanstvu objasnim. Umesto sreće i trijumfa, pojavila se neka praznina. Shvatio sam da sam nešto veliko u životu propustio. Nešto kao da sam izostavio, kao da nisam nešto ponuđeno spoznao. Neka je formula bila tako blizu moje spoznaje, a ja je nisam našao ili nisam hteo da je nađem. To ima veze sa onom maurskom tužbalicom, siguran sam sada.

Nedelja, 22. novembar

Ovo pismo nećeš nikada dobiti majko. Ne znam zašto ga pišem tebi koja ga više nikada pročitati ne možeš. Neka ti je laka zemlja majko i oprost mi što su me moji putevi odveli od tebe, pa ti ne mogu doći ni na sahranu. Čitam telegram sa veću o tvojoj smrti i prezirem ljude koji nisu bili spremni još pre dve godine da shvate da struja može da se prenese i bez žica. Sada su, evo, videli da može ali opet je neće znati stolicima koristiti, jer neko je spalio moju laboratoriju u centru grada do temelja, sa svim spisima i nacrtima. Rekli su mi da se sumnja na gospodina Edisona. Tako sam ravnodušan da ne prepoznajem sam sebe. Pre bih se možda i jadio, ali sada više ne, jer znam dobro da neko ionako sve to drži pod kontrolom i da je "moje" otkriće još prerano došlo za čovečanstvo. I, ustvari, ono uopšte nije "moje". Znam da to neko nadzori sve i da ima plan pa sam zato možda i ravnodušan. Moj brod za Lisabon polazi u 11 sati. Kola me napolju čekaju. Ovo pismo ću položiti na tvoj grob, kad stignem u Milanovac, naše seosko groblje.

Sad verujem u ono što nikad nisam, da sam tamo negde još uvek "ti" i da tvoj život nije zauvek prestao. Sad mi je i žao što nisam hteo nikad da se družim sa Turcima, jer su oni iste onakve tužbalice pevali kao ona iz mojih praskozorja. Sada se sećam da su oni znali puno više nego ja o svim ovim stvarima koje tek sada spoznajem.

Zalud moje godine provedene u nauci, kad ona beše jalova.

Moli tamo za mene majko, ako možeš, tom maurskom tužbalicom za izgubljenu dušu svoga sirotog neukog sina.